

BIJLAGE O.

VERSLAG VAN DE COMMISSIE, belast geweest met het afnemen van het eindexamen der Rijkslandbouwschool in 1900.

Wageningen, 15 Juli 1900.

Aan den Heer Commissaris der Koningin in de provincie Gelderland

De commissie, bij beschikking van 23 April 1900, n°. 1934 4, M.O., door U belast met het afnemen van het eindexamen der Rijkslandbouwschool, Afdeling Hoogere Land- en Boschbouwschool, en bestaande uit de heeren: F. B. Löhnis, voorzitter; J. H. Aberson, A. H. Berkhout, prof. dr. J. Ritzema Bos, L. Broekema, C. J. van Lookeren Campagne, J. van Dam, dr. E. Giltay, T. J. Bezemer, J. Jurling, W. Koning Sr., S. Lako, prof. dr. A. Majier, dr. O. Pitsch, dr. A. M. Prins, H. C. Reimers en mr. W. Reilingh, heeft de eer U hierbij haar verslag van het afgenomen examen aan te bieden.

Het secretariaat werd waargenomen door mr. W. Reilingh.

In hare eerste vergadering besprak de commissie de gedragslijn bij het examen te volgen en werden de werkzaamheden over de leden verdeeld. Voor elk vak werd een examinerator en een assessor, met de bevoegdheid om desverkiezend ook vragen aan den examinandus te doen, benoemd. Van 14 tot 20 Juni en van 25 Juni tot 14 Juli werd het examen afgenomen; in de eerste periode voor schriftelijk werk en teekenen. De laatste vergadering was aan de samenstelling van dit verslag gewijd.

Krachtens de programma's, vastgesteld door Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, had het onderzoek plaats in de hier onder genoemde vakken door de bij elk vak genoemde examineratoren en assessoren.

Voor de Nederlandsche Afdeling:

Grondbewerking en ontginning; examinerator de heer Pitsch, assessor de voorzitter.

Grondverbetering; examinerator de heer Lako, assessor de heer W. Koning.

Landbouwscheikunde; examinerator de heer Majier, assessor de heer Aberson.

Landmeten en waterpassen; examinerator de heer Jurling, assessor de heer Aberson.

Natuurkunde en Meteorologie; examinerator de heer van Dam, assessor de voorzitter.

Plantkunde; examinerator de heer Giltay, assessor de heer Ritzema Bos.

Nuttige en schadelijke dieren; examinerator de heer Ritzema Bos, assessor de heer Giltay.

Anatomie en physiologie der huisdieren; examinerator de heer Reimers, assessor de heer Broekema.

Ziekte en geneesleer der huisdieren; examinerator de heer Reimers, assessor de heer Broekema.

Veeteelt; examinerator de heer Broekema, assessor de heer Reimers.

Landbouwwerktuigen; examinerator de heer Lako, assessor de heer Jurling.

Staatshuishoudkunde; examinerator de heer Reilingh, assessor de heer van Dam.

Plantenteelt; examinerator de heer Pitsch, assessor de voorzitter. Zuivelbereiding; examinerator de heer Broekema, assessor de heer W. Koning.

Bedrijfsleer; examinerator de heer Prins, assessor de heer Pitsch.

Boekhouden; examinerator de heer Lako, assessor de voorzitter.

Teekenen; examineratoren de heeren Lako en Jurling.

Voor de Indische Afdeling:

Grondbewerking en algemeene plantenteelt; examinerator de heer Pitsch, assessor de heer Prins.

Grondverbetering; examinerator de heer Lako, assessor de heer Majier.

Landbouwscheikunde; examinerator de heer Majier, assessor de heer Aberson.

Landmeten en waterpassen; examinerator de heer Jurling, assessor de heer Aberson.

Natuurkunde en Meteorologie; examinerator de heer van Dam, assessor de heer Prins.

Plantkunde; examinerator de heer Giltay, assessor de heer Ritzema Bos.

Nuttige en schadelijke dieren; examinerator de heer Ritzema Bos, assessor de heer Giltay.

Anatomie en physiologie der huisdieren; examinerator de heer Reimers, assessor de heer Broekema.

Ziekte en geneesleer der huisdieren; examinerator de heer Reimers, assessor de heer Broekema.

Veeteelt; examinerator de heer Broekema, assessor de heer Reimers.

Landbouwwerktuigen; examinerator de heer Lako, assessor de heer Jurling.

Staatshuishoudkunde; examinerator de heer Reilingh, assessor de heer van Dam.

Laaglandcultures en Technologie; examinerator de heer van Lookeren Campagne, assessor de heer Berkhout.

Hooglandcultures en Boomteelt; examinerator de heer Berkhout, assessor de heer van Lookeren Campagne.

Indische staatsinstellingen; examinerator de heer Reilingh, assessor de heer Bezemer.

Land- en Volkenkunde van Ned. Indië; examinerator de heer Bezemer, assessor de heer Lookeren Campagne.

Maleisch en Javaansch; examinerator de heer Bezemer, assessor de heer Berkhout.

Boekhouden; examinerator de heer Prins, assessor de heer Pitsch.

Teekenen; examineratoren de heeren Lako en Jurling.

Mondeling werd het examen afgenomen in alle vakken, behalve in het teekenen. Schriftelijk had het ook plaats, voor de Nederlandsche afdeling: in landbouwscheikunde, anatomie en physiologie, Staatshuishoudkunde en boekhouden; voor de Indische afdeling: in landbouwscheikunde, laaglandcultures en technologie, Indische Staatsinstellingen, Maleisch en Javaansch.

Vier kandidaten namen deel aan het examen der Nederlandsche afdeling, dertig aan dat der Indische afdeling. Allen waren leerlingen der Afd. hogere land- en boschbouwschool.

Het resultaat was dat de commissie het diploma, bedoeld in art. 57 van de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 30), kon uitreiken aan alle vier kandidaten der eerste groep: A. D. Berkhout, geboren te Batavia, B. van der Burg, geboren te Jelsum, S. W.

de Clereq, geboren te Velzen, en K. K. de Waard, geboren te Grijpskerk, (Alphabetisch gesteld).

Van de tweede groep trokken zich twee kandidaten onder het examen terug, terwijl zeven niet slaagden. Het diploma kon uitgereikt worden aan: Ch. G. S. Braat, geboren te Haarlem, E. Cramer, geboren te Soembarsari (N.-I.), K. de Gelder, geboren te Batavia (N.-I.), J. van Gogh, geboren te Tjiseureuk (N.-I.), W. van Harencarspel, geboren te Singkarak (N.-I.), W. Huisman, geboren te Brouwershaven, J. H. F. Kiehl, geboren te Hull (Engeland), D. Keus, geboren te Anjer (N.-I.), P. Klippus, geboren te Bedum, G. H. G. Lagers, geboren te Maastricht, Th. C. Noll, geboren te Soerabaya (N.-I.), J. J. Ramspek, geboren te Berlicum, J. H. Roelofsen, geboren te Tjilatjap (N.-I.), H. J. J. de Rooek, geboren te Enschedé, D. C. Samson, geboren te Gouda, G. G. Sanders, geboren te Amsterdam, W. J. van Sandick, geboren te Rembang (N.-I.), E. de Stuers, geboren te Soerabaya (N.-I.), P. Timmer, geboren te Batavia (N.-I.), W. J. Vos, geboren te Texel en A. te Wechel, geboren te Wageningen, (Alphabetisch gesteld).

Terwijl 10 als hoogste cijfer was aangenomen, werd toegekend het volgende aantal punten:

In de Nederlandsche afdeeling: eenmaal 4, driemaal 5, veertienmaal 6, zes en twintigmaal 7, zestienmaal 8, viermaal 9.

In de Indische afdeeling: driemaal 2, zevenmaal 3, zes en dertigmaal 4, drie en negentigmaal 5, honderd vier en vijftigmaal 6, honderd negen en twintigmaal 7, zeventigmaal 8, twee en dertigmaal 9 en achtmaal 10.

Het gemiddeld aantal punten was in de Nederlandsche afdeeling $7^{13/17}$, $7^{1/17}$, $6^{12/17}$, en $6^{9/17}$.

In de Indische afdeeling: $8^{11/19}$, $7^{11/19}$, $7^{8/19}$, $7^{5/19}$, $7^{4/19}$, $7^{3/19}$, tweemaal $7^{2/19}$, $6^{8/19}$, $6^{16/19}$, $6^{13/19}$, $6^{10/19}$, tweemaal $6^{9/19}$, $6^{8/19}$, $6^{7/19}$, $6^{4/19}$, $6^{1/19}$, 6, $5^{17/19}$, $5^{16/19}$, $5^{10/19}$, $5^{9/19}$, $5^{8/19}$, $5^{4/19}$, $5^{3/19}$, $4^{15/19}$, $4^{11/19}$.

In het verslag over het eindexamen, in 1889 afgenomen, kwam de opmerking voor dat de tweejarige cursus van de Afd. hogere land- en boschbouwschool te kort schijnt om in alle de vakken, waarin onderwijs wordt gegeven, de stof behoorlijk door de leerlingen te doen verwerken, en dat speciaal voor de opleiding van hen, die voornemens zijn zich aan de suikercultuur en de suikerfabrikage te wijden, het in het leven roepen van een eigen laboratorium in hooge mate wenschelijk is. De commissie voor dit jaar, op slechts ééne enkele uitzondering na, bestaande uit dezelfde leden als die van 1899, meent die opmerking met nadruk te moeten herhalen. Zij voegt hieraan evenwel toe, dat tot haar leedwezen uit die woorden door buitenstaanden gevolgtrekkingen zijn afgeleid, welke onjuist zijn en in de bedoeling der commissie niet hebben gelegen. Zij erkende ten vorige jare en erkent ook nu, dat van het onderwijs, gelijk het thans geregeld is, belangrijke resultaten kunnen verkregen worden en verkregen zijn. Wanneer echter door haar in plaats van het goede het betere wordt gewenscht, en zij eigenlijk niets anders wil dan met dit doel op den goeden reeds gelegden grondslag voort te bouwen, mag het niet zoo worden voorgesteld alsof zij dien grondslag zelf afkeurde. Tegen de bedoelde gevolgtrekkingen moet zij daarom ten ernstigste protesteeren.

U dankzeggende voor het in haar gestelde vertrouwen legt de commissie hierbij hare taak neder.

Namens haar,

F. B. LÖHNIS, Voorzitter.

W. REILINGH, Secretaris.